

14.02.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen lausunto lastensuojelun poikkihallinnollisen valmisteluryhmän ehdotuksista

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue (jäljempänä hyvinvointialue) kiittää mahdollisuudesta saada lausua lastensuojelun poikkihallinnollisen valmisteluryhmän ehdotuksista ja lausuu asiassa seuraavaa:

Hyvinvointialue kannattaa ehdotusta suljetun laitospalvelun järjestämisestä kaikkein vaativimmin oireileville, erityisen haavoittuvassa asemassa oleville nuorille. Tällä hetkellä erityiseen huolenpitoon ohjautuu nuoria, joilla on erittäin vakava päihdeongelma ja/tai väkivaltaista ja rikollista käyttäytymistä eikä erityinen huolenpito nykyisellä kestollaan ole aina riittävää nuoren kuntouttamiseksi. Hyvinvointialue kannattaa ja pitää tärkeänä valmisteluryhmän ehdotusta integroidun ja suljetun laitospalvelun tuottamista julkisena palveluna ja virkavastuulla, koska toimintaan liittyy merkittävää julkisen vallan käyttöä ja itsemääräämisoikeuden rajoittamista.

Suljetun hoidon järjestämisessä tulisi huolellisesti arvioida sen suhde päihdehuoltoon ja erikoissairaanhoidon (erityisesti päihdepsykiatriaan), sillä tällä hetkellä alaikäisille järjestettävää vaativan tason päihdehoitoa on hyvin vähän saatavilla. Suljetun hoidon yhteydessä tulisi arvioida lääkkeellisen katkaisuhoidon järjestämistä niille nuorille, joille se arvioidaan ehdottoman tarpeelliseksi.

On tärkeää, että toiminnan seuranta, tutkimus, raportointi ja kehittäminen on velvoittavaa ja siihen määritellään vastuutoimijat. Tuki- ja hoitomenetelmien tulee perustua näyttöön perustuviin menetelmiin tai jos otetaan käyttöön uusia menetelmiä, niiden vaikuttavuuden seurantamittarit ja -kyky täytyy pystyä validoimaan. Vaikuttavuutta tulisi kyetä seuraamaan pitkäkestoisesti, ei ainoastaan suljetun hoidon ajan. Myös suljetun hoidon vaikutuksia ja vaikuttavuutta suhteessa jälkihuoltoon ja nuoren myöhempään elämänsuuntaan tulisi kyetä arvioimaan huolellisesti.

Jos suljetun palvelun tuottajaksi valitaan Valtion koulukodit, jota hyvinvointialue lähtökohtaisesti jo valmisteluryhmän huomioimat aikataulut ja kustannukset huomioiden pitää kannatettavana, on tärkeää tarkistaa säädöksiin koulukotien laissa määritelty palvelutehtävärooli vastaamaan tosiasiallista roolia palvelun tuottajana. Rahoitusmekanismia ja rahoitusvastuuta tulee arvioida huolellisesti erityisesti pitkän aikavälin näkökulmasta, jos palvelumuoto tulee näyttämään laajentamiskelpoiselta. Myös asiakasohjaukseen ja suljetun hoidon kriteereihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota palvelun yhdenmukaisen saatavuuden turvaamiseksi.

Suljetun laitoksen henkilökunnalta tarvittava erityinen osaaminen edellyttää koulutettua ja sitoutuvaa henkilöstöä, joka erityisesti huomioitava valmistelussa ja suunnittelussa. Tällä hetkellä kaikkein

14.02.2025

vaativimpaan laitoshoitoon on ollut haastavaa saada osaavaa ja kokenutta henkilöstöä. Koulutusvaatimuksissa tulisi huomioida erityisesti päihdehuollon osaaminen.

Luvottomasti poistuneiden lasten etsintään ja laitokseen palauttamiseen käytettävän henkilöstön koulutus, yhteistyö- ja raportointivelvoitteet sekä toimintavaltuuksien ja valvonnan roolit ja vastuut on tärkeää määritellä täsmällisesti ja huolellisesti. Valmisteluryhmän ehdotus on sinänsä kannatettava ja sen avulla lastensuojelulla olisi nykyistä paremmin mahdollisuuksia saada turvaan ja suojella laitoksesta luvatta poistuneita lapsia ja nuoria. Kiinniotosta säättäminen turvaisi edelleen nykyistä paremmin palautuksen toteuttamista.

Hyvinvointialue pitää kannatettavana työryhmän esitystä siitä, että lastensuojelulaitoksen kasvatus- ja hoitohenkilökunnalle annettaisiin lainsäädännössä oikeus pitää kiinni lapsesta laitoksen alueella ja lapsen löytämisen yhteydessä luvattoman poissaolon estämiseksi. Samoin virka-apusäännöksiä selkiyttämisen, virka-avun pyytämisen mahdollistaminen myös laitosjohtajalle sekä matkapuhelimen paikannus nykyistä laveammin perustein ovat kannatettavia muutoksia sijaishuollon tarkoituksen toteuttamiseksi. Virka-apusäännöksen muutos edellyttää kuitenkin hyvää koulutusta ja perehdytystä sekä riskiarvioinnin tarkentamista ja yhdenmukaistamista. Muutoksen riskinä on, että se lisäisi virka-apupyynnöiden määrää huomattavasti. Työryhmän esitys siitä, että jatkovalmistelun yhteydessä arvioidaan, tulisiko lastensuojelulain virka-apusäännöksessä vielä erikseen todeta velvollisuudesta perustella virka-apupyynnöt, on kannatettava edellä mainitusta syystä.

Vantaalla 14.2.2025

Hanna Mikkonen
Toimialajohtaja
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
hanna.mikkonen@vakehyva.fi